

Deiliskipulag fyrir áningastað í Vikraborgum við Öskju

Skipulagslýsing í nóvember 2015

Sveitarfélög: Skútustaðahreppur
Verkkaupi: Vatnajökulsþjóðgarður.
Skipulagsráðgjafi: Landmótun sf.

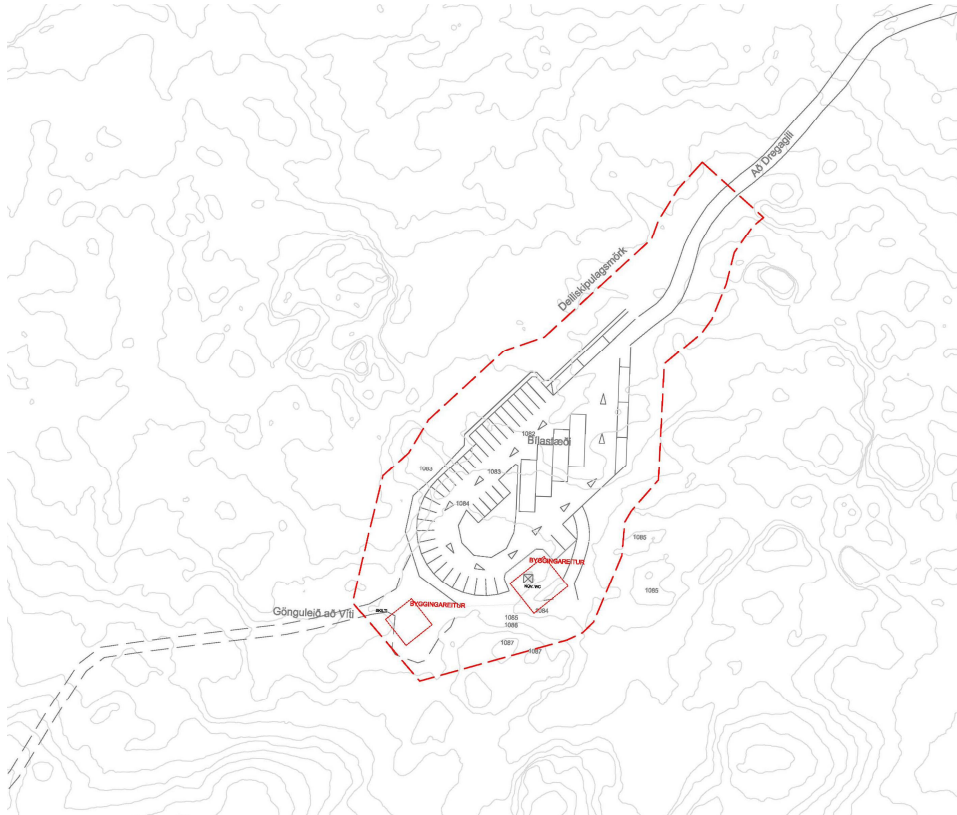

Efnisyfirlit

1. Inngangur.....	3
2. Fyrirliggjandi stefna sbr. sStjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðs%.....	4
3. Fyrirliggjandi stefna sbr. aðrar áætlanir.	4
4. Staðhættir og umhverfisaðstæður	5
5. Öflun upplýsinga og aðferðarfræði	5
6. Umhverfismat . aðferðir og framsetning.....	5
7. Kynning og samráð	6
8. Ferlið	6
9. Heimildaskrá	7

1. Inngangur

Vatnajökulsþjóðgarður óskar eftir því að gera deiliskipulag af áningastað í Vikraborgum við Öskju. Deiliskipulagsmörkin 10m frá næsta mannvirki og eru innan marka sveitarfélagsins Skútustaðahrepps.

Deiliskipulagsmörk.

Mörk deiliskipulagsins miðast við lýsingu á áningastað sem lýst er í Stjórnunar- og verndaráætlunar Vatnajökulsþjóðgarðs.

Á staðnum er nú bílastæði og snyrtingar og fræðsluskilti.

Markmið deiliskipulagsins er að móta ramma fyrir þróun og uppbyggingu á áningastaðnum með lágmarks þjónustu, svo sem aðkomuvegi, gönguleiðum, fræðslu og bílastæði svo staðurinn geti betur mætt vaxandi straumi ferðamanna sem leggur leið sína í Öskju. Deiliskipulaginu er ætlað að endurskoða bílastæði sem fyrir eru, fella þau að landslagi, afmarka byggingareit fyrir viðveruhús og snyrtingar fyrir daggesti.

Salernisaðstaða endurbætt. Ekki er gert ráð fyrir frárennsli og rotþró heldur verður allur þurrum úrgangi frá salernum safnað í sérstaka tanka sem verða fluttir burt og losaðir í viðurkenndan móttaka. Skolvatni og þvagi verður safnað í sér tank sem verður tæmdur reglulega.

2. Fyrirliggjandi stefna sbr. „Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðs“ .

Í „Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðs“ sem var staðfest 12. júlí 2013 er að finna nánari lýsingu á fyrirætlunum Vatnajökulsþjóðgarðs sérstaklega í kaflanum Þjónustusvæði bls.105. Á bls. 114 segir:

Vikraborgir við Öskju

Forsendur: Vinsælasti viðkomustaðir gesta á norðurhálandinu er Askja. Áningarstaður í Vikraborgum getur opnast seint vegna snjóalaga á svæðinu. Nauðsynlegt er að auka eftirlit og fræðslu á svæðinu.

Markmið: Að bjóða upp á áningarstað með lágmarkspjónustu og fræðslu þar sem stutt er að fara inn að Öskjuvatni og Víti.

Skilmálar: Deiliskipulag geri ráð fyrir áningarstað fyrir daggesti með viðveruhúsi við bílastæðið til að auka eftirlit og fræðslu.

Markmið til framtíðar er að framkvæmdarinnar styrki og geri ferðamennsku á hálandinu öruggari. Koma þannig til móts við aukna ferðamennsku á svæðinu. Með skilvirkara aðgengi getur ferðamanntíminn lengst.

3. Fyrirliggjandi stefna sbr. aðrar áætlanir.

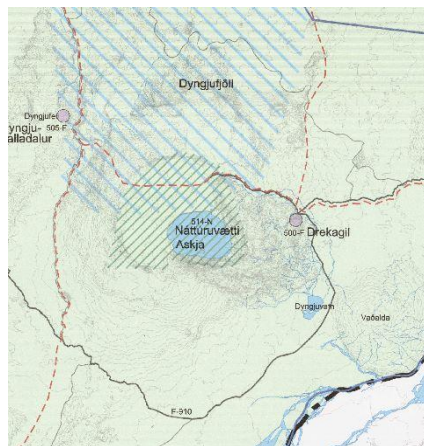
Auk „Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðs“ í náttúruvernd, útivist og byggðapróun frá 2013. Liggja fyrir eftirfarandi skipulagsáætlanir byggðar á skipulagslögum nr. 123/2010.

Aðalskipulag Skútustaðahrepps 2011-2023 var staðfest 18.apríl 2013. Í aðalskipulagi Skútustaðahrepps er ekki gert ráð fyrir aðstöðu í Vikraborgum.

En í Kafla 4.11 segir: **Óbyggð svæði** eru opin svæði til almennrar útiveru. Þau eru auðkennd með ljósgrænum lit en ekki merkt sérstaklega á skipulagsuppdrætti. Þar er ekki gert ráð fyrir neinum mannvirkjum öðrum en vegslóðum, línulögnum (jarðstrengjum) og gangnamanna- og neyðarskýlum sbr. kafla 4.12 svo og stökum íbúðarhúsum sbr. kafla 4.3.

Samkvæmt ábendingu frá Skipulagsstofnun er Sveitarstjórn Skútustaðahrepps bent á að gera litla breytingu á texta Aðalskipulags: „Að mati stofnunarinnar er þörf á að breyta ákvæði gr. 4.11 í aðalskipulaginu þannig að ekki leiki vafi á að fyrirhuguð mannvirkjagerð og svipuð mannvirkjagerð tengd „áningarstöðum“ verði heimil án breytingar á aðalskipulagi. Það er svipað ákvæði og gildir um áningarstaði við Mývatn í kafla 6.11 í aðalskipulaginu.“

Reiknað er með því að þessi lítilsháttar breyting verði gerð og því komi ekki til þess að auglýsa þurfi breytingu á Aðalskipulag Skútustaðahrepps 2011-2023.

Úr gildandi aðalskipulagi Skútustaðahrepps 2011-2023 .

4. Staðhættir og umhverfisaðstæður

Áningastaðurinn í Vikraborgum liggur í um 1100 m.h.y.s. Þar endar vegslóðin frá Dreka í bílastæði og þar er snyrtihús ásamt upplýsingaspjöldum. Þaðan liggur gönguleið og erum 2,2 km að Víti og við Öskjuvatn. Landslag svæðisins er mótað af eldvirkni. Stórbotin og mikilfengleg náttúra Öskju verður ógleymanleg öllum þeim sem hana sækja heim.

Eldsumbrot í Öskju hafa verið nokkur á sögulegum tíma og áttu þau m.a. sinn þátt í að hrekja fólk frá Austurlandi eftir 1875. Síðast gaus Askja 1961 þegar Vikrahraun rann. Síðast gaus á þessu svæði 2014 þegar gaus í Holuhrauni. Bandarískir geimfarar voru þjálfaðir þá þessu svæði vegna þess að landslag þótti svipa til landslags á tunglinu.

Askja er sigdæld í megineldstöðinni Dyngjufjöllum og miðja eldstöðvakerfis með mörgum gossprungum, m.a. Sveinagjárgígaröðinni. Dyngjufjöll hlóðust upp við gos undir ísaldarjökli en Askja myndaðist að stórum hluta í lok ísaldar við stórfellt gjóskugos en þá seig þak kvikuþróarinnar sem er hjarta megineldstöðvarinnar. Eftir varð djúp, hringlaga lægð er síðar tók við hraunum úr eldgosum er urðu á jöðrum sigdældarinnar. Botn Öskju, sem nefnd er eftir öskjulögun sinni, er nú í um 1.100 metra hæð yfir sjávarmáli en hæstir eru barmarnir í 1.300 til rúmlega 1.500 m hæð. Sams konar fyrirbæri í öðrum megineldstöðvum nefnast öll öskjur.

Botn Öskju er þakinn úfnum apalhraunum. Í suðausturhorninu er Öskjuvatn sem varð til við jarðfall (öskjusig) í eldsumbrotum 1875. Öskjuvatn er dýpsta stöðuvatn landsins, rúmlega 200 m á dýpt. Víða eru eldstöðvar í öskjunni og þeirra á meðal er sprengigígurinn Víti sem varð til í lok gossins 1875. Vatn hefur safnast í Víti og er hitastig þess breytilegt, allt eftir því hve mikið leysingarvatn rennur í það, en hitinn er jafnan yfir 30° C. Dýpt þess er mest í miðjunni, liðlega 8 metrar. Vinsælt er að baða sig á þessum einstaka stað en vert er að vara ferðamenn við, ef þeir hyggja á bað í Víti, að stigurinn niður er mjög háll í votviðri og verulegur hiti er í leðjunni í botninum sérstaklega við austurbakkann. Hætta getur verið á að grjót falli úr börmunum. (Lýsing fengin af vef Vatnajökulsþjóðgarðs)

5. Öflun upplýsinga og aðferðarfræði

Framsetning deiliskipulags verður í formi texta og uppdráttar. Stuðst verður við fyrirbyggjandi Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðs sem staðfest var af umhverfisráðherra í júlí 2013 sem og Aðalskipulag Skútustaðahrepps 2011-2023.

6. Umhverfismat – aðferðir og framsetning

Við greiningu á þeim þáttum sem hugsanlega geta orðið fyrir umhverfisáhrifum var ákveðið að meta eftirfarandi umhverfisþætti:

- Áhrif á landslag og sjónræna þætti.
- Áhrif á náttúrufar og náttúruverndarsvæði.
- Áhrif á útivist og ferðamennsku.

Gerð er grein fyrir umhverfisþáttum sem líklegt er að verði fyrir áhrifum af skipulagsbreytingunum og þeim mótvægisáðgerðum sem fyrirhugaðar eru. Þar sem eðli breytinganna er mismunandi þá er valið hvaða þættir eru skoðaðir í hverju tilfalli.

Við greiningu á einkennum og vægi hugsanlegra umhverfisáhrifa er notast við þau hugtök sem eru skilgreind í leiðbeiningum Skipulagsstofnunar um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi áhrifa. Við matið verður notast við þær skilgreiningar á vægi áhrifa sem fram kemur í töflu hér að neðan. Hafa ber í huga nákvæmni áætlunarinnar þegar framkvæmt er mat á vægi áhrifa.

Vægi áhrifa		Skýring
Jákvæð	+	Jákvæð áhrif á umhverfisþátt
Óveruleg	0	Óveruleg áhrif á umhverfisþátt
Neikvæð	-	Neikvæð áhrif á umhverfisþátt

Tafla 1 Skilgreining á vægi áhrifa við umhverfismat deiliskipulagsins.

Í töflu 2 eru tekin saman þau umhverfisviðmið sem lögð eru til grundvallar umhverfismati deiliskipulagsins. Þess ber þó að geta að listinn er ekki tæmandi. Umhverfisviðmið eru notuð sem mælikvarði eða sem vísir sem notaður er til að meta einkenni og vægi þeirra áhrifa sem deiliskipulagstillagan hefur í för með sér. Markmið til framtíðar er að framkvæmdarinnar styrki og geri ferðamennsku á hálendinu öruggari. Koma þannig til móts við aukna ferðamennsku á svæðinu. Með skilvirkara aðgengi getur ferðamanntíminn lengst.

Stefna	Umhverfisviðmið	Matsspurningar
Lög um umhverfismat áætlana. nr. 105/2006	1 gr. Að stuðla að sjálfbærri þróun og draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum og jafnframt að stuðla að því að við áætlunargerð sé tekið tillit til umhverfissjónarmiða.	Dregur deiliskipulagið úr neikvæðum umhverfisáhrifum?
Skipulagslög nr. 123/2010.	I. kafli, 1. Gr. mgr. 2 að stuðla að skynsamlegri og hagkvæmari nýtingu lands og langgæða, tryggja varðveislu náttúru- og menningarverðmæta og koma í veg fyrir umhverfisspjöll og ofnýtingu, með sjálfbærri þróun að leiðarljósi.	Tryggir deiliskipulagið varðveislu náttúru- og menningarverðmæta? Kemur það í veg fyrir umhverfisspjöll og ofnýtingu með sjálfbæra þróun að leiðarljósi?
Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðs	Áningastaður vinsæll viðkomustaður á norðurhálendi Íslands aðkoma að Víti og Öskjuvatni.	Tekur deiliskipulagið tillit til gildi svæðisins fyrir ferðaþjónustuna?

Tafla 2. Umhverfisviðmið sem höfð verða til hliðsjónar við gerð umhverfisskýrslu+

7. Kynning og samráð

Samráð verður haft við lögboðna umsagnaraðila á eða fyrir auglýsingartíma deiliskipulagsins. s.s. Skipulagsstofnun, UST, Vegagerðina, Minjastofnun, Heilbrigðiseftirlit Norðurlands Eystra, Veðurstofu og Náttúrustofa Norðausturlands og Ferðamálastofa og aðrar stofnanir sem hafa sérþekkingu á viðfangsefni skipulagsins.

Skipulagslýsing verður kynnt í skipulagsnefnd og sveitarstjórn í Skútustaðahrepps. Afla þarf framkvæmdaleyfis hjá Skútustaðahrepps.

8. Ferlið

Helstu verkferlar sem varða deiliskipulag eru eftirfarandi:

- Gerð skipulagslýsingar í nóvember 2015.
- Samráð um skipulagslýsingu, send til Skipulagsstofnunar auk annarra í nóv 2015.
- Auglýsing/kynning skipulagslýsingar fyrir júl 2015.
- Fyrstu drög að deiliskipulagstillögu janúar 2016
- Lokið gerð uppdráttar og greinargerðar febrúar 2016
- Kynning og auglýsing tillögu mars og byrjun apríl 2016
- Samþykkt sveitarstjórn Skútustaðahrepps lok apríl - maí 2016.
- Samþykkt Skipulagsstofnunar og auglýsing í B-Deild Stjórnartíðinda júní 2016.

9. Heimildaskrá

Aðalskipulag Skútustaðahrepps 2011-2023.

Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulspjóðgarðs, náttúruvernd, útivist og byggðapróun 2013. Reykjavík.

Lög nr. 123/2010 Skipulagslög

Lög nr. 60/2007 um Vatnajökulspjóðgarð

Lög nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana.

Lög nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.

Lög nr. 80/2012, um menningarminjar.

Lög nr. 44/1999 um náttúruvernd.

Lög nr. 64/1994 um vernd friðun og veiðar á villtum fuglum og spendýrum.

Náttúrufræðistofnun Íslands 1996. Válisti 1. Plöntur. Náttúrufræðistofnun Íslands. Reykjavík.

Náttúrufræðistofnun Íslands 1996. Válisti 1. Plöntur. Náttúrufræðistofnun Íslands. Reykjavík.

Náttúrufræðistofnun Íslands 1996. Válisti 2. Fuglar. Náttúrufræðistofnun Íslands. Reykjavík.

Náttúruverndarráð 1996. Náttúruminjaskrá 7. útgáfa. Náttúruverndarráð. Reykjavík.

Reglugerð nr. 536/2001 um neysluvatn.

Reglugerð nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns.

Reglugerð nr. 797/1999 um varnir gegn mengun grunnvatns.

Skipulagsstofnun 2005. Leiðbeiningar um flokkun umhverfispáttá, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa.

Skipulagsstofnun 2007. Leiðbeiningar um umhverfismat áætlana